

YTTRANDE

BESLUTSDATUM 2022-05-31

ER REFERENS: I2022/01039

DNR LM2022/022471

Yttrande över Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning om harmoniserade regler för skälig åtkomst till och användning av data (dataakten), COM (2022) 68 final

Lantmäteriet har mottagit remissen över Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning om harmoniserade regler för skälig åtkomst till och användning av data (dataakten), COM(2022) 68 final.

Lantmäteriet har utifrån sitt ansvarsområde och de frågor myndigheten har att bevaka följande synpunkter på förslaget.

Lantmäteriet är i grunden positiv till europeiska kommissionens förslag till harmoniserade regler för skälig åtkomst till och användning av data. Lantmäteriet ser dock risker med förslaget ur integritets- och säkerhetssynpunkt.

Förslaget att göra data som genereras genom användningen av en produkt tillgängliga för användaren av produkten är i sig positivt (artikel 3). En produkt kan dock generera data även om andra personer än användaren själv, vilket kan medföra integritetsrisker för dessa personer, särskilt om datan delas med tredje part. För att en sådan delning av data ska vara tillåten måste det ske i enlighet med svensk och europeisk dataskyddslagstiftning.

Delning av uppgifter om personer och förhållanden som omfattas av svensk lagstiftning om säkerhetsskydd och sekretess kan också medföra helt andra slag av risker. Förutom reglerna säkerhetsskyddslagstiftningen och offentlighets- och sekretesslagstiftningen har Sverige en lagstiftning om skydd för geografisk information enligt vilken det krävs tillstånd för spridning av sammanställningar av geografisk information som inhämtas från luftfartyg. Tillståndskrav för delning (spridning) av uppgifter om sådana förhållanden som avses i lagen kan aktualiseras t.ex. vid användning av drönare. Enligt artikel 4 dataakten har användaren av en produkt, t.ex. en drönare, rätt att få åtkomst till och använda de data som produkten genererar och enligt artikel 5 har användaren även rätt att dela dessa data med tredje part.

När det gäller riskerna ur integritetssynpunkt så kan konstateras att produkter kan ha kameror, radar, mikrofoner, GPS och flera andra sensorer som samlar in uppgifter som kan utgöra direkta eller indirekta personuppgifter samt även mycket känsliga personuppgifter.

Dataskyddsförordningen (GDPR) bygger på att ansvaret för behandling av personuppgifter ligger på den person som bestämmer ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter.

Dataakten å andra sidan innebär att rätten att få tillgång till, använda och dela data som generas av produkter utvidgas på ett sätt som leder till en risk att behandling av personuppgifter kommer att ske utan att någon ansvarig person kan knytas till de behandlingar som kan tänkas komma att ske. En okontrollerbar spridning av personuppgifter kan bli följden samt att uppgifterna i praktiken kommer att bli en handelsvara för datainnehavarna.

Enligt artikel 1.3 dataakten påverkar den inte tillämpligheten för unionslagstiftning om skydd av personuppgifter, inkl. GDPR. Det finns enligt Lantmäteriets bedömning flera aspekter på dataakten som kräver förtydliganden eller kompletteringar i förhållande till GDPR. Detta gäller bl.a. hur personuppgiftsansvariga aktörer ska kunna informera registrerade personer om de rättigheter de har enligt GDPR om dessa aktörer inte själva kan identifiera de personer som de har samlat in uppgifter om. Dessa ytterligare aspekter på dataakten kommer inte att redogöras för inom ramen för detta remissvar. I stället hänvisas till Europeiska dataskyddsstyrelsens (EDPB) och Europeiska Datatillsynsmannens (EDPS) gemensamma yttrande om den föreslagna dataakten och som antogs den 4 maj 2022. Lantmäteriet ställer sig bakom huvuddragen i detta yttrande.

I fråga om förslaget om en datainnehavares skyldighet att göra data tillgängliga för en offentlig myndighet om det föreligger ett exceptionellt behov skulle det för Lantmäteriets del kunna innebära att vid exceptionella situationer, som t.ex. vid samhällskriser, kan myndigheten be att få tillgång till en privat aktörs data för att kunna hantera krisen. Lantmäteriet vill dock understryka att också en sådan datadelning måste ske inom ramen för relevanta lagstiftningar till skydd för integritet, säkerhet och sekretess. Det inkluderar krav på spridningstillstånd för sammanställningar av geografisk information som inhämtats från luftfartyg, t.ex. från drönare.

Om förslaget till dataakt genomförs kan det mot bakgrund av ovan sagda krävas följdändringar i lagstiftningen om skydd för geografisk information så att det blir möjligt att dela information insamlade från luftfartyg i nödlägen och i andra fall när exceptionellt behov bedöms föreligga.

Lantmäteriet tillstyrker förslaget i artikel 27 om kraven på leverantörer av databehandlingstjänster att vidta alla rimliga tekniska, rättsliga och organisatoriska åtgärder för att förhindra internationell överföring av eller statlig åtkomst till icke-personuppgifter som innehas i unionen. Lantmäteriet tolkar dataakten som att den omfattar samtliga leverantörer av databehandlingstjänster som erbjuder kunder i unionen sådana tjänster, oavsett om

leverantörerna behandlar uppgifter som genererats genom användning av sådana produkter som dataakten tar sikte på eller inte.

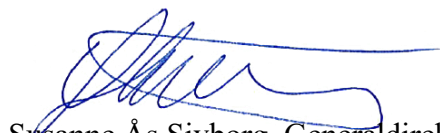
För Lantmäteriets del, som behandlar och tillhandahåller geodata inte enbart i form av personuppgifter, är det av vikt att molntjänstleverantörer inom EU/EES kan utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt. De föreslagna kraven i artikel 27 går därför enligt Lantmäteriets bedömning i önskvärd riktning. Ett förtydligande vore dock önskvärt om huruvida artikel 27 även omfattar data som inte genererats av produkter. Om artikeln är generellt tillämplig skulle det gynna både myndigheter som vill effektivisera sin verksamhet genom användning av externa aktörer för lagring av information, t.ex. molntjänstleverantörer. Det skulle också gynna myndigheternas kunder som av effektivitetsskäl och ekonomiska skäl önskar lagra motsvarande information hos en molntjänstleverantör.

Angående den föreslagna bestämmelsen i artikel 35 om upphovsrätt till databaser som innehåller data som erhållits från eller genererats genom användning av en produkt eller en tillhörande tjänst så bedömer Lantmäteriet att den föreslagna förordningstexten får ett alltför brett tillämpningsområde. En möjlig framtida utveckling är att en del av den grundläggande geografiska informationen och fastighetsinformationen kommer att genereras genom användning av en produkt eller en tillhörande tjänst. Den föreslagna förordningstexten skulle vid en sådan utveckling kunna medföra att Lantmäteriet inte kan hävda databasskydd enligt 49 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk till sådan information som omfattas av artikel 35. Konsekvensen kan bli att Lantmäteriet inte kan ta ut avgifter för geografisk information och fastighetsinformation som finns i databaser där en del av informationen genererats på detta sätt.

Lantmäteriet har i övrigt inga synpunkter att redovisa.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Susanne Ås Sivborg. I den slutliga handläggningen har ledningsgruppen för verksamhetsområde Geodata, juristen David Fridh, juristen Berit Vennström, juristen Tove Korske, utredaren Peter Wasström, säkerhetschefen Peter Wengrud, ställföreträdande generaldirektör Anders Lundquist och juristen Anders Axlund (föredragande), deltagit.

För Lantmäteriet

Susanne Ås Sivborg, Generaldirektör

OM PERSONUPPGIFTER

När Lantmäteriet samlar in personuppgifter ska myndigheten lämna information om den behandling av personuppgifter som görs. Informationen går att hitta på <https://www.lantmateriet.se/personuppgifter> eller genom att kontakta Kundcenter på telefonnummer 0771-63 63 63.